

Lausunnon antaminen Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle Forssan Kiimassuon jätekeskuksen laajennuksen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn arviointiselostuksesta

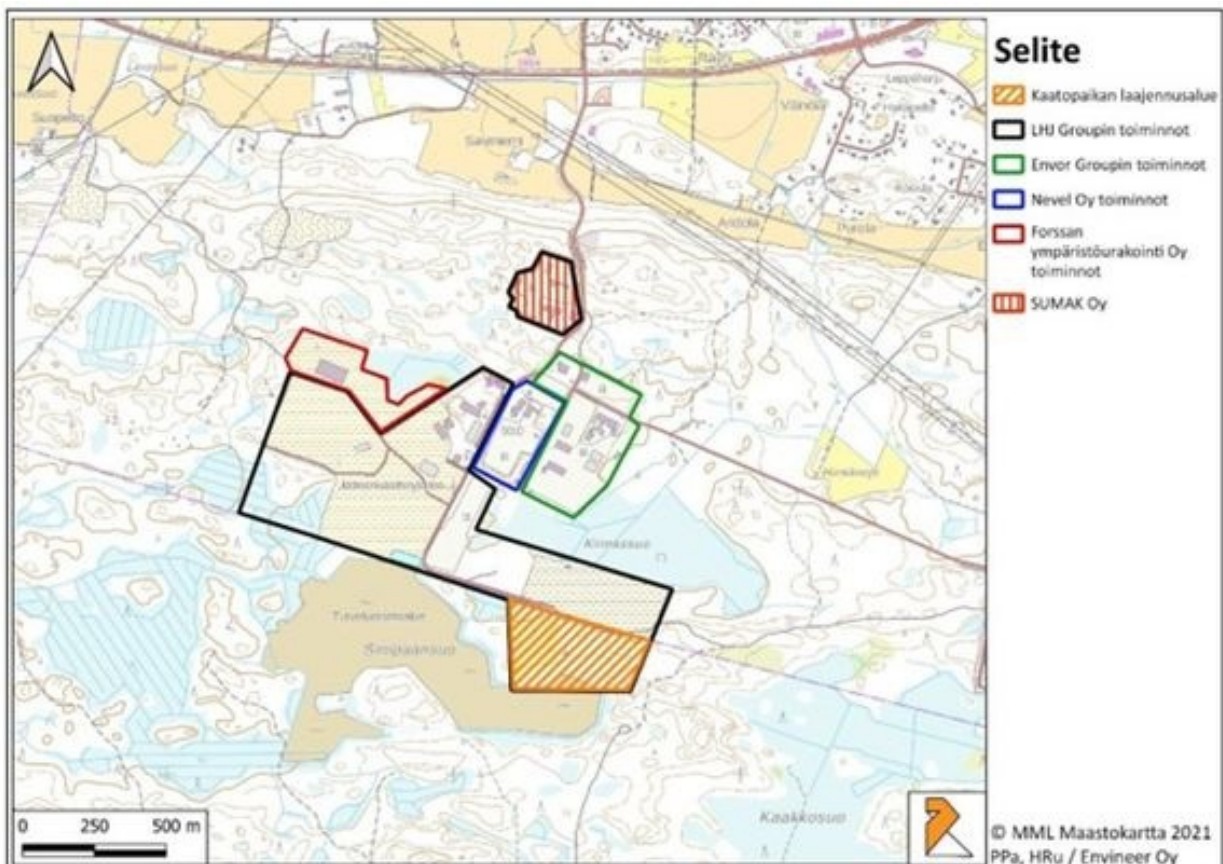
148/11.01.00.00/2022

YMPLA 05.04.2022 § 23

Valmistelija

Ympäristöpäällikkö Niina Salminen-Åberg,
p. 03-4141 5267 tai niina.salminen(at)forssa.fi

LHJ Group on toimittanut Hämeen ELY-keskukseen ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisen arviointiohjelman (YVA-ohjelman) Forssan ja Tammelan kuntien alueille sijoittuvasta jätekeskuksen laajennushankkeesta. Yhtiö suunnittelee vaarallisen jätteen kaatopaikan ja hyötykäyttölaitoksen toiminnan laajentamista.

Kiimassuon alueen toiminnot (YVA-ohjelma, kuva 1 s.16, LHJ Group).

Jätekeskus sijaitsee Forssan kaupungissa osoitteessa Kiimassuontie 127. Kaatopaikan laajennusalue sijoittuu Kiimassuon Envitech-alueelle, nykyisen vaarallisen jätteen kaatopaikan välittömään läheisyyteen. Suomen Materiaalikierrätys Oy:n (SUMAK Oy) hyötykäyttötoiminnot sijaitsevat Kiimassuon jätekeskuksen

pohjoispuolella Kiimassuontien varrella. Forssan keskusta sijaitsee noin 3 kilometrin päässä alueesta koilliseen.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä tarkastellaan seuraavia hankkeen vaihtoehtoja:

Vaihtoehto VE0: Kiimassuon jätekeskuksen alueelle ei rakenneta suunnitelman mukaista vaarallisen jätteen kaatopaikkaa ja Suomen Materiaalikierrätys Oy:n toiminta säilyy nykyisessä laajuudessaan. Rakentamattomille alueille ei kohdistu muutoksia ja ne säilyvät nykytilassa. Ympäristöluvan mukaisilla alueilla toiminnot jatkuvat voimassa olevien lupien mukaisesti.

Vaihtoehto VE1: Kiimassuon jätekeskuksen alueelle rakennetaan vaarallisen jätteen kaatopaikan laajennusalue (9,2 ha) ja käsittely- ja varastokenttä (n. 2,0 ha). Alueelle loppusijoitettavien jätejakeiden määrä vuosittain on enimmillään 100 000 tonnia. Loppusijoitusalueen lopullinen täyttökorkeus pintarakenteineen on +142 m, mikä vastaa nykyisen kaatopaikan ympäristölupaa. Laajennuksen täyttötilavuus on noin 1,0 milj. m³tr. Suomen Materiaalikierrätys Oy:n toimintaan sisältyy muovijätteen prosessointi ja hyötykäyttölaitoksen kokonaisvastaanottomäärä on enintään 70 000 t/v.

Vaihtoehto VE2: Kiimassuon jätekeskuksen alueelle rakennetaan vaarallisen jätteen kaatopaikan laajennusalue (9,2 ha) ja käsittely- ja varastokenttä (n. 2,0 ha). Nykyistä vaarallisen jätteen kaatopaikkaa (noin 4 ha) korotetaan. Alueelle loppusijoitettavien jätejakeiden määrä vuosittain on enimmillään 100 000 tonnia. Nykyisen ja laajennusalueen lopullinen täyttökorkeus pintarakenteineen on +155 m. Laajennuksen ja korotuksen täyttötilavuus on noin 1,8 milj. m³tr. Suomen Materiaalikierrätys Oy:n toimintaan sisältyy muovijätteen prosessointi ja hyötykäyttölaitoksen kokonaisvastaanottomäärä on enintään 70 000 t/v.

YVA-ohjelma on luettavissa sähköisesti ympäristöhallinnon verkkosivuilla: www.ymparisto.fi/KiimassuonjatekeskusYVA.

YVA-ohjelma on toiminnanharjoittajan suunnitelma siitä, mitä ympäristövaikutuksia aiotaan selvittää ja millä menetelmillä. YVA-menettelyn tavoitteena on edistää hankkeen kannalta merkittävien ympäristövaikutusten tunnistamista, arviointia ja huomioonottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia. YVA-menettelyssä ei tehdä hanketta koskevia viranomaispäätöksiä, vaan tavoitteena on tuottaa monipuolista tietoa päätöksenteon perustaksi.

Esittelijä

Ympäristöpäällikkö

Päätösehdotus

Ympäristölupalautakunta antaa LHJ Groupin ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (HAMELY/471/2022) seuraavan lausunnon:

Jätetäyttöalueen itäreunalla Forssan ja Tammelan rajalla sijaitsee muinaismuistokohde. Esitettyjen toiminnan laajennusvaihtoehtojen vaikutukset kyseiseen kohteeseen tulee tutkia yhteistyössä Museoviraston kanssa. Tällä hetkellä Hämeenlinnan kaupungin museo toimii Kanta-Hämeessä alueellisena vastuumuseona rakennetun ja arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntijaviranomaisena.

Vaihtoehto VE1:ssä loppusijoitusalueen lopullinen täyttökorkeus pintarakenteineen on +142,45 m (N2000), jolloin laajennusalueen täyttökorkeus on sama kuin nykyisen vaarallisen jätteen kaatopaikan ympäristöluvassa. Vaihtoehto VE2:ssa loppusijoitusalueen lopullinen täyttökorkeus pintarakenteineen on + 155,45 m (N2000), jolloin myös nykyisen vaarallisen jätteen kaatopaikan täyttökorkeus on suurempi kuin nykyisessä ympäristöluvassa.

Kumpikin laajennusalue sijaitsee Sukulan ja Häiviän osayleiskaava-alueella. Osalla aluetta on kaavamääräys EOJT ja osalla aluetta on määräys EJT.

Kummallakin alueella voidaan läjittää, varastoida ja hyötykäyttää jätteitä esim. energiaksi. Toiminnan riittävistä suojaetäisyyksistä asutuksen suhteen on huolehdittava. Alue tulee asemakaavoittaa ennen uusien teollisten toimintojen aloittamista.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa todetaan, että Tammelan puolen kaavoitustarpeet kaatopaikan laajennuksen osalta selvitetään hankkeen edetessä yhteistyössä kunnan kanssa. Prosessin tässä vaiheessa voisi vielä harkita hanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja hankkeen toteuttamiseksi laadittavan kaavan ajallista yhteensovittamista. Varsinkin täyttökorkeuden ollessa + 155,45 m (N2000) olisi arvioinnissa hyvä olla tiedossa kaavalliset tarpeet ja arviointikriteerit.

Arviointiohjelman sivulla 16 on Kuva 1, jossa esitetään kartalla arvioitavien alueiden sijainti. Toimintaympäristön havainnoimiseksi olisi asiallista muuttaa karttaesitystä niin, että siinä olisi kaikki lähialueen toiminnot ja oikeilla rajauksilla tai sitten jättää ne kokonaan pois. Esityksestä puuttuu ainakin A-P Niemi Oy:n turvetuotantoalue ja Forssan Ympäristöurakointi Oy:n toiminta-alue on eri kuin voimassa olevassa ympäristöluvassa.

Sivulla 18, kohdassa 3.2.4 Muut vaikutukset, pitäisi tarkentaa olemassa olevaa tilannetta. Siinä todetaan, että toiminnot ovat asemakaavan mukaisia ja siten mm. maisemavaikutusten, vaikutusten maaperään ja yhdyskuntarakenteeseen nähden voidaan

arvioida olevan alueen suunnitellun maankäytön mukaisia. Yhtenä toimintona mainitaan Silmäsuon turpeenottoalue, jolla todennäköisesti tarkoitetaan Sinipäänsuon turpeenottoaluetta. Alue sijaitsee Tammelan kunnan puolella ja siellä ei ole asemakaavaa, vaikka em. tekstikohdasta voisi niin päätellä.

Arviointimenetelmänä on kirjattu hankkeen vesiin aiheutuvien vaikutusten osalta asiantuntija-arviot, joissa hyödynnetään alueella tehtyjä ja tehtäviä selvityksiä yms. Esityksestä saa käsityksen, että asiantuntijan pätevyydellä voisi olla suurikin merkitys. Siksi arvioinnissa tulee näkyä selvästi mihin arvio perustuu.

Ohjelmassa kerrotaan, että maastokäyntien yhteydessä tarkastettiin alueen soveltuvuus erityisesti liito-oravan (*Pteromys volans*) esiintymiselle ja arvioitiin, että hankealueella ei sijaitse liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä.

Ohjelmassa esitettyjen valokuvien ja karttatarkastelun perusteella liito-orava voi hyvinkin käyttää aluetta lisääntymis- tai levähdyspaikkana tai liito-orava voi käyttää aluetta läpikulkualueena. Alue voi olla osana liito-oravan metsäistä kulkuyhteyttä. On selvää, että luontotiedot ja esimerkiksi liito-oravan esiintymispaikat eivät ole kattavasti ja ajantasaisesti tutkittu koko Suomessa, ja siten ohjelmassa oleviin viranomaistahojen aineistoihin ei voi vedota. Myöskään kovin vanhoihin luontoselvityksiin ei voi vedota, koska eläinten elinpiirit muuttuvat koko ajan. Täten ainakin liito-oravaselvityksen tekeminen uudella loppusijoitusalueella on tarpeen. Samalla pitäisi arvioida luotettavammin, onko laajennusalueen muu uhanalaislajisto tosiasiallisesti tutkittu, vai ainoastaan hankealueen lähiympäristö, kuten kohdassa 14.2.2 todetaan.

Arviointiohjelmassa todetaan, että arvioinnin aikana tarkennetaan suunnitellun toiminnan kuljetusreittejä yleisellä tieverkolla ja arvioidaan laskennallisesti hankkeen aiheuttamat muutokset yleisten teiden liikennemääriin. Liikennevaikutusten arvioinnissa arvioidaan myös liikennöintireittien soveltuvuus toimintaan sekä vaikutukset liikenneturvallisuuteen. Arvioinnissa tulisi tarkastella riittäkö Kuvassa 37 esitetty varapoistumistie ja miten kulku kaatopaikka-alueen halki taataan erilaisissa vaara- ja onnettomuustilanteissa.

Toteutuessaan kaatopaikan laajennusalue muuttaa alueen korkokuvaa pysyvästi. Vaikutusten arvioinnin perustaksi tulee laatia havainnekuvat eri ilmansuunnista ja eri vaihtoehtotilanteissa.

Päätös

Ympäristölupalautakunta hyväksyi ehdotuksen.

Valmistelija	<p>Ympäristöpäällikkö Niina Salminen-Åberg, p. 03-4141 5267 tai niina.salminen(at)forssa.fi</p> <p>LHJ Group on toimittanut Hämeen ELY-keskukseen ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisen arviointiselostuksen (YVA-selostuksen) Forssan kaupungin ja Tammelan kunnan alueelle sijoittuvasta vaarallisen jätteen kaatopaikan ja hyötykäyttölaitoksen toiminnan laajennuksesta, Kiimassuon jätekeskus. Arviointiselostus on hankkeesta vastaavan arvio hankkeen ympäristövaikutuksista. Arviointiselostus ja ELY-keskuksen siitä myöhemmin antama perusteltu päätelmä julkaistaan sähköisesti ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa https://www.ymparisto.fi/KiimassuonjatekeskusYVA</p>
Esittelijä	<p>Ympäristöpäällikkö Niina Salminen-Åberg</p>
Päätösehdotus	<p>Ympäristölupalautakunta antaa LHJ Groupin ympäristövaikutusten arviointimenettelyn arviointiselostuksesta (HAMELY/471/2022) seuraavan lausunnon:</p> <p>Hulevesien vaikutusten arviointi olisi tullut selvittää paremmin ainakin laajennuksen osalta eri tilanteissa. Erityisesti työmaavesien määrä, kulkusuunta ja vaikutukset olisi tullut arvioida. Vaikutusero nykytietämyksen mukaan olisi saattanut olla jopa merkittävä vaihtoehdon VE0 ja vaihtoehtojen VE1 ja VE2 välillä. Ja oletuksella, että 21.11.2022 päivätyn arviointiselostuksen mukaan laajennusalueen maaperä on suurelta osin kaivamatonta luonnonmaaperää.</p> <p>Yleisesti voidaan sanoa, että maarakentamisen yhteydessä vaikutukset ovat yleensä merkittävät verrattuna ns. lähtötilanteeseen eli tässä tapauksessa puustoiseen metsämaahan. Tehtyjen selvitysten perusteella rakennustyömailla kiintoainekuormitus muutaman kuukauden rakennusvaiheen ajalta voi olla yhtä suuri kuin 10 vuoden kuormitus rakennetulta alueelta. Tiedot käyvät ilmi ympäristöministeriön koordinoiman Vesiensuojelun tehostamisohjelman sekä Kuntaliiton yhteistyössä teettämästä selvityksestä. Selvitys osoittaa, että hulevesien syntyyn ja käsittelyyn pitää kiinnittää nykyistä enemmän huomiota. Hulevedet ovat arvioitua likaantuneempia ja niiden määrä tulee kasvamaan ilmastonmuutoksen aiheuttaman sateisuuden lisääntyessä.</p> <p>Selostuksessa ei ole myöskään arvioitu vaarallisen jätteen kaatopaikan täyttökorkeuksien eroa täytön kaltevuuden suhteen ja miten eri kaltevuudet vaikuttavat hulevesien kulkuun ja kaatopaikkakasojen erodoitumiseen täytön eri vaiheissa.</p> <p>Alueelle olisi pitänyt tehdä maastotöihin perustuva kattava luontoinventaario ennen alueen maansiirtotöiden aloittamista. Uhanalaisen lajiston tai luontodirektiiviliitteen IV(a) lajiston olemassaoloa ei voi perustaa viranomaistahojen aineistoihin tai</p>

Laji.fi -portaalin kautta saatuun aineistoon. Nämä aineistot perustuvat satunnaisiin havaintoihin eivätkä kerro kyseisen paikan luontoarvoista. Vuonna 2010 Tammelan kunnan teettämää luontoselvitystä ei voida pitää riittävänä. Esimerkiksi Liito-orava Life-hankkeen (LIFE17/NAT/FI/000469) julkaisussa vuonna 2021 oli arvioitu tietojen päivittämissä jaksoksi viittä vuotta. Liito-oravaa koskevien selvitysten osalta on otettava huomioon lajin liikkuvuus ja se, että selvityksiä voidaan luotettavasti tehdä vain sopivina vuodenaikoina. Lisäksi pitäisi huomioida, että mitä voimakkaammin aluevaraus muuttaa luonnossa olevaa tilannetta, sitä parempaa tietoa tarvitaan päätöksenteon pohjaksi alueen luonnosta ja suunnitellun toiminnan vaikutuksista.

Aivan laajennusalueen reunassa olevan muinaisjäännökseksi luokitellun pitäjänmerkin olemassaolo ja suojeluvaatimus tuodaan selostuksessa hyvin yksipuolisesti ja jopa vähättelevästi esille. Museovirasto on määritellyt kohteen kiinteäksi muinaisjäännökseksi. Tästä syystä on yllättävää, että selostuksessa mainitaan lisäksi vanha (v. 2011) Mikroliitti Oy:n tekemä inventointi ja siinä esitetty arvio, jossa pitäjänrajamerkin muinaisjäännös kyseenalaistetaan. Johtuneeko tästä, että arviointiselostuksessa ei ole mitenkään otettu huomioon sitä vaihtoehtoa, että kyseisen muinaisjäännöksen arvo ja hyödyt pyrittäisiin säilyttämään. Tähän voisi kuulua, että kohde tehtäisiin helpommin havaittavaksi ja sinne pääsy turvattaisiin. Myös muinaismuiston suojelu ilmastomuutosta vastaan saattaa tulla tulevaisuudessa ajankohtaiseksi, esimerkiksi suojarakentein. Olemassa olevan ja esitetyn kaatopaikan laajennuksen myötä näiden tavoitteiden toteutuminen on tuskin mahdollista ja jopa itse jäännöksen suojelu saattaa olla vaarantunut, kun ottaa huomioon alueella tehdyt aikaisemmat toimet. Muinaismuiston säilyttäminen on vaarantunut aiemmissä kaatopaikan toiminnoissa.

Selostuksessa todetaan, että kaatopaikan laajennusalueen rajaus ylittää etelässä osittain Sinipäänsuon turvetuotantoalueen itäosan päälle. Turvetuotanto on ympäristöluvallista toimintaa ja siten tämän toiminta-alueen muutoksen vaikutuksista olisi pitänyt myös antaa arvio.

Arviointiin olisi tullut ottaa arvioitavaksi Tammelan yleiskaavassa esitetyt ohjeelliset tielinjaukset ja mahdolliset toiminnan vaikutukset niiden käyttöönottoon. Sen sijaan selostuksessa on esitetty "varapoistumistieksi" Forssan asemakaava-alueella oleva vanha metsäautotie tai vastaava polku, mikä ei ole virallinen kaavassa esitetty varapoistumistie tai vastaava.

Tarkennusta pitäisi saada selostuksen sivulla 122 olevaan tekstiin "Suomen Materiaalikierrätys Oy:n vedet viemäroidään jätevedenpuhdistamolla ja samoin merkittävä osa kaatopaikan laajennusalueen vesistä". Ristiriitaisesti LHJ Materiaalikierrätyksen tontin hulevesisuunnitelmassa on kerrottu, että kyseiseltä tontilta johdetaan jätevesiviemäriin ainoastaan toimistorakennuksen jätevedet.

Arviointiselostuksen liitteessä 3, hulevesien esityksessä, purkupaikkojen sijainnissa on ristiriitaa asemakaavan kanssa. Vähintään selostuksessa tulisi selvittää, miksi esitys on tehty asemakaavan vastaisesti.

Käsittely

Puheenjohtaja Maaret Lahtinen ilmoitti olevansa esteellinen ja vetäytyvänsä asian käsittelystä sekä päätöksenteosta, intressijäävi. Hän oli kokouksesta poissa asian käsittelyn ja päätöksenteon ajan. Puheenjohtajana toimi varapuheenjohtaja Jarmo Mäkelä asian käsittelyn ja päätöksenteon ajan.

Päätös

Ympäristölupalautakunta hyväksyi ehdotuksen.